

TÓTH HAJNAL

Végtelen tánc... és még sok minden más

Olyan a fesztivál, akár egy zenélő varázsdoboz. Felnyitjuk a fedelét, s rálehetünk kincsekre, érdekességekre. Nem tudhatjuk előre, mire bukkanunk. Elővarázsolódnak az előadások, szól mindenféle zene, festők ihletődnek meg a muzsikától és táncoktól. Mesélnek a mozdulatok, táncok, vagy éppencsak sejtetnek, sugallnak, olykor hangsúlyoznak hangulatokat, olykor beburkolnak érzésekkel. Táncsal „elmondott” történetek bontakoznak ki. Ezekről a történetekről, hangulatokról, valamint a művészetek sokszínűségéről szolt a Szigligeti Színház Nagyvárad Táncegyüttese által szervezett 2. Infinite Dance Festival.

Tánc kezdőknek és haladóknak

A „táncnaplómba” akadt bőven följegyezni való a majd’ egy hétig tartó fesztivál idején. Dinamikus kezdés után (mazzorettek masírozta a teátrum előtt, majd flashmob a színház nagytermében) *Tavaszi áldozat*. Kék homokban játszanak a szereplők. Ám ez a kékség nem megnyugtató, inkább felkavaró, démoni kék. A megjelenített nyersség, kegyetlenség, igazságtalanság pedig nagyon is emberi. Sztravinszkij zenéje vad, titokzatos és misztikus. A sepsiszentgyörgyi M Studio ezt a vadságot durvítja. A misztérium helyett az Andrea Gavriliu által rendezett produkcióban inkább a horda agresszivitása kerül középpontba, ahogyan azok a bizonyos többiek a halálba táncoltatják a lányt, aki nem hajlandó csatlakozni ehhez a hordaszellemhez. Az M Studio egyébként nem először vendégszerepelt Váradon. Például a *Kampf* című produkciójuk is meglehetősen markáns mozgásszínházi előadás volt. (Érdeklenség: az első Infinite Dance-en is volt egy *Tavaszi áldozat*, mégpedig a Szegedi Kortárs Balett előadásában, Juronics Tamás rendezésében.

TÓTH HAJNAL újságíró, szerkesztő (1971, Nagyvárad). Szülővárosában érettségizett, újságírói tanulmányokat folytatótt, majd a PKE szociológia szakán diplomázott (2007). Előbb a Bihari Napló riportere, szerkesztője, majd a nagyvárad Reggeli Újság napilap munkatársa. 2014 májusától a Várad folyóirat kulturális rovatának szerkesztője.

Annak természetesen más hangulata, koreográfiája volt.)

A második napon a budapesti Feledi Project tartott nagyszínpadi előadást az *Idők folyamán* címmel. A produkció *Az órák* című 2002-es amerikai film nyomán készült. Három női sors három különböző korszakban. Sorsuk valamiképpen mégis összeshövídik. Aki látta a filmet, és/vagy olvasa a regényt, amelyből készült a film-adaptáció, könnyebben megérthette, miről is szolt a történet. Ha nem látta volna a filmet, valószínűleg akkor is erősen hatott volna rám a

halálvágyról, megnyugváskeresésről, múlhatatlan szerelemről és elmúlásról szóló előadás finom líraisága, drámaisága, a csodálatos zene s azok a Virginia Woolf-sorok, amelyek az írónőt alakító táncos írogatott föl krétával egy táblára. Hiába a komorság, a csöndes mélabú, mégis meghittség, finomság, harmónia volt az alkotásban. Azt hiszem, ez a lényeg.

Ezután siethettünk az Árkádia Bábszínházba, ahol a Bukaresti Nemzeti Táncközpont néhány fiatal művészt ismerhette meg a váradi közönség. A *Nem mind hősök* rendezése, koreográfiája csapatmunka. Cristina Lilienfeld és Smaranda Găbudeanu nagyszülői történeteket dolgoz fel és mesél el, szöveggel és mozgással, különféle tárgyakkal és a Hitler- és Sztálin-bábokkal való groteszk játékkal. Világháborúk, forradalmak, diktatúrák megsínylői a kisemberek, a nagypák, nagyanyák, akik nem hősök, inkább hétköznapi hősök, akik szeretnének szabadon lélegezni. Végezetül ventilátorok segítségével röpdösnek a nézőkhöz a papírszal-

véta-fecnikre írt román és magyar nyelvű üzenetek: „Még nem késő.” Hogy mihez, azt rábízzák a nagydéműre. Lehet gondolkodni rajta. Nem késő ahhoz, hogy változtassunk, nem késő ahhoz, hogy ne kövessük el ugyanazokat a hibákat, mint az elődök a múltban, nem késő ahhoz, hogy megtaláljuk a boldogságot. Az előadás után az alkotókkal még lehetett beszélgetni, kérdéseket fölteni nekik.

A harmadik napon a házigazda Nagyvárad Táncegyüttes, valamint a Közép-Európa Táncszínház koprodukcióját, a *Stabat Mater* című táncratoriumot lehetett megtekinteni. Bizonyára csodaszép élmény volt a

Kun Attila rendezte előadás a más városokból érkezett vendégeknek s mindazoknak a váradiaknak, akik még nem látták a múlt évadban ezt az előadást.

A marosvásárhelyi András Lóránt Társulatot már módomban volt megszeretni, hiszen jó néhányszor játszottak Váradon (*A lecke, Székek, Fade out*, hogy említsek is néhányat), így aztán persze hogy bekerült a „táncrendembe”. A *Monológok* is érdekes, izgalmas, sötéten bizarr, töprengésre készítő táncprodukció, melynek mind a zenéje, mind a koreográfiája kiváló. Mondandója szerint nem tudunk egymással kommunikálni, nem értjük egymást. A pirosra festett fülek is jelezték: nem halljuk egymást, csak monológokra vagyunk képesek sokszor. Ezért alakul ki a páros magány, sőt az egyedüllét a nem is olyan édes hármásban sem jó. Valaki harmóniában van önmagával, szép muzsika szól, s egyszerűen csak azzal a muzsikával párhuzamosan megszólal egy teljesen másfajta, monoton és harsány zene. Így töremkedik be a mindennapjainkba is a zűrzavar, s odalesz az összhang. A párbeszéd, az egymás mellett élés meg azt jelenti, hogy ráerőltetjük, rákényszerítjük a másikra a saját akaratumkat. A civilizált viselkedés, a kulturáltság csak egy máz, afféle sallang, ami egy-egy adott helyzetben semmivé válik, sebtiben lekopik. Szereplők: Joó Renáta, Szabó Franciska, Kányádi György. A rendezés-koreográfia is e három fiatal érdeme. A független táncszínházi társulat egyébiránt 2014 őszén alakult meg. A társulat András Lóránt táncművész, koreográfus, egyetemi tanár volt tanítványjaiból toborzódott

össze. Több nemzedékről van szó, ugyanis a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem magyar tannyelvű mozgásművészet szakán (alapképzés) már végzett több generáció. A trupp tevékenységében részt vesznek a mostani egyetemi hallgatók is. A társulat ars poeticája: egyfajta totális színházat létrehozni. A táncos nem csupán táncos, hanem színész is. Nem csupán a beszéd vagy a testbeszéd lényeges, hanem fontos a zene, az énektudás. Minél több a kommunikációs csatorna, annál jobb – s annál összetettebb, gazdagabb lehet a játék. Éppen ezért a táncosok sokrétű képzést kapnak. A társulat művészei különféle színházaknál is dolgoznak, senki sincs kisajátítva. És mindenkinek bőven akad teendője.

Mi a modern, mi a kortárs tánc? A fesztivál negyedik napján evvel a címmel tartott afféle beavató, tájékoztató jellegű előadást a budapesti Magyar Táncművészeti Főiskola csapata a Szigligeti Stúdióban. A narrátor a különféle táncjelenetek között

dióhéjban ismertette a tudnivalókat. Egy kis tánctörténet a klasszikus balettől napjainkig. Amint kiderült: nehezen fogalmazható meg, mi is a kortárs tánc, hiszen oly sok mindent ötvöz, foglal magában, rengeteg irányzat, műfaj van rá hatással. Mindenképpen érdekes és hasznos volt a laikusoknak ezekről a dolgokról hallani. S az információkkal teli szöveget jól illusztrálta a tánc, a zene.

Éppen csak vége lett az eseménynek, lehetett is átbaktatni a színházba a *Főiskolák gálájára*. A bukaresti I. L. Caragiale Nemzeti Színház- és Filmművészeti Egyetem növendékei több rövid jelenetet adtak elő, táncban foglalkozva a szerelem, párkapcsolat, házasság mibenlétével.

A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem diákjai, Joó Renáta, Szabó Franciska, Kányádi György, akiket előző este már láthattunk az András Lóránt Társulat-féle produkcióban, most a *Flow* című előadást játszották, a rendező-koreográfus Bezsán Noémi. A flow-élmény az elme működésének egy olyan állapota, melynek során az ember teljesen elmerül abban, amit éppen csinál, amitől energiával töltődik fel, abban teljesen részt vesz, teljesen átadja magát a folyamat-

nak. De mit jelent a flow-élmény a szerelemben? Hogyan hullámzanak az energiák? Milyen bonyolult viszonylatok alakulhatnak ki a letisztulásig, a felszabadultság érzéséig? Többek között ezekkel a kérdésekkel foglalatzkodott a flow.

A Magyar Táncművészeti Főiskola hallgatóitól láthattunk klasszikus balettet és néptáncot. Az egyik néptáncos etűdbe humort is vittek jócskán, amikor az ortopédián orvosra váró mankós, gipszes „páciensek” pördültek sorra táncra. Ám hiába, mert a nagyon elfoglalt orvos ügyet sem vetett a betegekre.

Az utolsó, ötödik napon a Magyar Állami Népi Együttes *Megidézett Kárpátalja* című előadása zárta a fesztivál táncművészeti részét. Gyönyörű és látványos volt, pompás viseletek és táncok forgatagában. A Keleti-Kárpátokban és a Kárpátalján élő népek (magyarok, ukránok, ruszinok, zsidók, románok, huculok) kultúrája sokszínű, gazdag kincs. S bár vannak különbözőségeik, sok mindenben hasonlítanak is egymásra az itt élő népek, vigadnak, szomorkodnak, tavaszt várnak, örülnek a karácsony ünnepének. És lehet élni egymás mellett békességben, harmóniában. Ez az előadás vonzotta egyébként a legtöbb nézőt. A táncosok vastaps közepette több ráadást is adtak. A Magyar Állami Népi Együttes is vizsztatéró vendég Váradon. A zenekar Pál István Szalonna vezetésével jókedvvel és lelkesedéssel elegyített profizmussal muzsikált ez alkalommal is.

Az összművészet öröme

Miféle kölcsönhatásban, szimbiózisban vannak egymással a művészetek? Meg lehetett figyelni a *CoMPoS (ComponoMusicaPoemSaltato)* nevezetű összművészeti performance-on, amelyet a Darvas–La Roche-házban szerveztek meg. *(Ennek szöveganyagát olvashatták előző lapszámunkban – szerk. megj.)* A táncosokat megihlette a vers és a zene, a festőt, divattervezőt és koreográfust inspirálta a tánc és a zongorán játszott dzsesszimpvizációk, valamint a felolvasott költemények, a költők felolvasására hatott az összes többi. A performance-ban részt vettek: Biró Árpád, Kemenes Henriette, Jock Evelin, Ozsváth Zsuzsa és Mihók Tamás, az Élő Várad műhely fiatal költői; Bogyá Bonni és Andreea Belu táncművészek, Cristina Breteanu, Sütő Fanni, Csathó Töhötöm Csongor Károly képzőművészek; Dombi Dávid zongorista.

A Moszkva Kávézóban esténként koncerteken lehetett mulatni az időt. Koncertezett a Nagyvárad Klezmer Band, a Perihelion, a Hiperkarma, valamint Ganxsta Zolee és a Kartel.

A váradi Mária Királyné Színház művészeinek Studio Act nevű független társulatát is alkalma volt megismerni a fesztivál közönségének. A *Molloy* című Beckett-előadást mutatták be a régi zsinagógában kialakított Studio Act Multimédia Központban.

A Szigligeti Stúdió fehér termében kiállítás nyílt a Tibor Ernő Galéria alkotói csoportjának munkáiból, a tárlat a fesztivál egész ideje alatt látogatható volt.

A fesztivál ProDance programja keretében Bihar megyei amatőr táncosok, gyermek- és ifjúsági csoportok léptek föl a színházban a nagyszínpadi előadások előtt. Jó lehetőség volt ez a csapatoknak a megmutatkozásra, hiszen közülök kerülnek ki a jövőendő táncművészei.

A szakmabeliek délelőttönként workshopokon vehettek részt Málna Andrei és Lőrinc Katalin vezetésével.

Az országos táncművészeti mozgalom kezdeményezéséhez csatlakozva jótékonysági táncművészeti est is tartottak az öreg népzene-szek, adatközlő mesterek segítségével, akik idős koruk, beteg-

ségük miatt már nem tudnak muzsikálni.

Ennyi volt tehát a 2. Infinite Dance. Sokkal többről volt szó a fesztiválon, mint táncról, hiszen a lépéseket, mozdulatokat, koreográfiákat érzelmekkel, lélekkel, gondolatokkal töltötték meg.

Tánc korlátok nélkül

A Nagyvárad Táncgyűttes által szervezett II. Infinite Dance Festival összművészeti rendezvénysorozattá terebélyesedett. Az eseményekről, újdonságokról, a táncművészet fontosságáról **Dimény Leventével**, a Nagyvárad Táncgyűttes és az Infinite Dance Festival művészeti vezetőjével beszélgettünk.

A színházban mindig nagy a sürgés-forgás, ám egy fesztivál szervezése, lebonyolítása különösen felpörgeti a mindennapokat. A rendezvényt már az előző évi program zárultával elkezdték szervezni, hiszen az anyagi háttér megteremtése, a meghívottakkal való egyeztetések és persze a sok-sok ötletelés rengeteg időt igényel.

„Amikor elkezdtem a táncgyűttessel foglalkozni, meg kellett vizsgálni, hol tart jelenleg környezetünk kulturális fogyasztása a táncművészet terén. Arra jutottunk, hogy azoknak is, akik rendszeresen járnak színházba, vajmi kevés a táncművészeti referenciával kapcsolatos ismeretük” – magyarázta Dimény Levente.

Nyilván minden táncművészeti műfajt nem lehet megjeleníteni, de a Nagyvárad Táncegyüttes – a régió egyetlen hivatalos társulataként – igyekszik ötvözni a technikákat, a táncművészet minél szélesebb spektrumát bemutatva a közönségnek, hogy aztán a fesztiválon a tánc- és mozgásművészet jeles képviselőinek előadásában az egyes műfaji jellegzetességek már valamelyest ismertként köszönhessenek vissza.

„Sokáig tanakodtunk, hogy milyen nevet adjunk a fesztiválnak. Először a határmentiségre akartunk valamiképpen utalni, azután ezt elvetettük, hiszen épp a határ a probléma, így jutottunk el végül a végtelenhez, merthogy egy olyan sokszínű fesztiválról álmotunk, amely éppen hogy tágítja a horizontot” – mesélte a táncegyüttes vezetője.

Szinte közhelyszámba megy, hogy Nagyváradon sajnos nem létezik összehangolt kulturális naptár, a különféle szervezetek, intézetek sokszor egymásra szerveznek eseményeket. Ezt gyógyítandó a táncfesztivál kitalálói megszólították a város kulturális életének több szereplőjét azzal, hogy ajánlják be programjaikat és hirdessék meg együtt azokat, mindent az Infinite Dance ernyője alatt.

„Fontos volt, hogy nyissunk a saját országunk felé. Meghívtuk a Bukaresti Nemzeti Táncközpontot (ami szintén újdonság), amely fontos intézmény a romániai táncéletben, fontos, hogy velük is kapcsolatba kerültünk. Jelen voltak továbbá a budapesti Magyar Táncművészeti Főiskola, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem mozgásművészet-koreográfia szaka, valamint a bukaresti I. L. Caragiale Színház- és Film-művészeti Egyetem növendékei. Budapesttől Bukarestig – akár ez is lehetne a mottója az idei Infinite Dance Fesztiválnak.”

Dimény Levente azt is elárulta, hogy – bár a brand erősítése érdekében a tavalyi kezdés után idén is megszervezték a fesztivált – az IDF újabb kiadásával a jövőben két évente találkozhatunk majd.

„A tavalyi program rendkívül pozitív visszajelzéseket kapott, az viszont más kérdés, hogy a városvezetés mikor ismeri fel, hogy ez az egész mennyire jó dolog, mennyire fontos. Vajon mikor mondják azt: ez az én fesztiválom, ahe-

lyett hogy azt mondanák: ezek ott csinálnak valamit? A város éves kulturális naptárában például nem szerepelt ez az esemény. Hogy miért? Vagy nem vagyunk még eléggé erősek, vagy nem kapunk még kellő figyelmet.”

Dimény Levente hangsúlyozta továbbá: fontos, hogy ne legyenek nyelvi korlátok. Éppen ezért három nyelven – magyarul, románul és angolul – hirdették meg a programot. „A zene, a tánc, a színház képi világa nem nyelvfüggő. Akkor tudunk kozmopolitizmusról beszélni, amikor ez egyértelmű.”

*

A fesztivál után, a Nagyvárad Táncegyüttes *Ütközések* című új előadásának főpróbája előtt afféle kiértékelést is kértünk a társulat és az IDF művészeti vezetőjétől. „Aki eljött több tánceseményre is, bizonyára úgy érezte, szüksége van ilyesféle kulturális élményekre. A dolog egyik szomorú oldala az, hogy a megszólítható nézőknek itt nem tud még a táncművészet olyan rendezvényt ajánlani, amitől az tömegeseménnyé válhatna. Általában ugyanazok az arcok jelennek meg mindenhol. Fel-tűnnek persze új nézők is, mégsem olyan mértékben, mint ahogyan azt szeretnénk. Tény: a nemes értelemben vett populistább kínálatot jól fogadják, az ilyen eseményekre meg-telik a színház. Idén a Magyar Állami Népi Együttes előadásáról, tavaly a Győri Balett produkciójáról maradtak le sokan. Nem elég nagy még a

bátorságuk az embereknek, hogy eljöjjenek más jellegű táncművészeti eseményekre is.”

A második IDF-nek is jó lett a szakmai visszhangja. Az is fontos, hogy a főiskolásoknak találkozóhelyet tudjanak teremteni. Dimény hangsúlyozta: a sokszínűséget feltétlenül meg kell tartani. Ezen az is értendő, hogy a klasszikus balettől a néptáncig mindenféle legyen, beleértve a kuriózumokat is. „Minden, amit meg bírunk szervezni, és amire támogatást tudunk szerezni” – jegyezte meg.

A Nagyvárad Táncegyüttes fontosnak tartja az amatőr táncsoportokkal való együttműködést is. A nem hivatásos gyermek- és ifjúsági táncsoportok bevonása a ProDance programba sikeres volt. Abban az értelemben is, hogy a gyermekek, fiatalok maradtak olyan előadásokon, megnézték olyan produkciókat, amikre egyébként nem jöttek volna el. Ennek kapcsán amúgy az is kiderült: volna még sok tennivaló, ugyanis rá kellett ébredniük, hogy a színházba járás ünnepeinek technikai, viselkedésbeli tudnivalói nem elterjedtek. Az amatőr táncsoportok fellépésekor sokszor előfordult, hogy a többi gyerek vagy éppenséggel a hozzátartozók

nyakra-főre fényképeztek a mobiltelefonokkal, kivilágították a nézőteret. Nem is szólva a ki-be járkálásról, a nézőtéren hagyott ételmaradékokról. A felnőttek felelőssége az, hogyan viselkedik az ifjúság a színházban. Ez is hiányosság, amit pótolni kell, persze elriasztó módszerek nélkül.

Összegzésként Dimény Levente még elmondta: „Van, aki már a következő fesztiválra ajánlgat előadásokat. Az Infinite Dance-nek jó nimbusza kezd lenni. Idén szépet léptünk előre az összművészeti terén. Aki programot ajánl nekünk, az nyer. Promóciót, propagandafelületet jelent a fesztivál programjába kerülni. Kellenek ilyen ernyők, ahová be lehet ajánlani eseményeket. Meg kell keresnünk a saját helyünket.”